

CDA verkiezingsprogramma Olst-Wijhe

2022-2026

Inhoud

Voorwoord	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Inleiding.....	4
Visie en uitgangspunten CDA	4
Visie	4
Uitgangspunten	4
1. Woon- en leefomgeving	5
1.1 Bouwen en wonen.....	5
1.2 Bouwen in onze dorpen	5
1.3 Duurzaam en circulair bouwen	6
1.4 Verkeer en openbaar vervoer	6
2. Zorg en welzijn	6
2.1 Jeugdzorg	7
2.2 Mantelzorg	7
2.3 Ouderenzorg.....	7
2.4 Iedereen doet mee	7
3. Gezondheid	8
3.1 Integraal gezondheidsbeleid	8
4. Onderwijs	8
4.1 Een brede ontwikkeling.....	8
4.2 Een veilige omgeving.....	8
4.3 Specifieke aandacht voor laaggeletterdheid	9
4.4 Aandacht voor cultuur.....	9
4.5 Afname van schoolverzuim	9
5. Omgevingsvisie.....	9
5.1 Evenwichtige ontwikkeling buitengebied.....	9
5.2 Vitale kernen, verenigingen en gemeenschappen	10
5.3 Versterking kernkwaliteiten	10
6. Duurzame samenleving.....	10
6.1 Integrale aanpak duurzaamheid.....	10
6.2 Warmtetransitie	11
6.3 Energietransitie	11
6.4 Windturbines.....	12
6.5 Vliegveld Teuge en Lelystad Airport.....	12
7. Economie.....	12
7.1 Ondernemersklimaat	12
7.2 Werkgelegenheid:	13
7.3 Agrarische sector.....	13

8. Sport, recreatie en cultuur	13
8.1 Sport en beweging	13
8.2 Cultuurhistorisch erfgoed.....	14
8.3 Kunst en cultuur	14
8.4 Recreatie	14
9. Dienstbare overheid.....	14
9.1 Bestuur en financiën	14
9.2 Burgerparticipatie	15
9.3 Dienstverlening	15

De samenleving mag geen absolute loyaliteit eisen aan de overtuiging van de meerderheid. Alle groepen, groot en klein, moeten bereid zijn om te luisteren naar wat de ander in te brengen heeft, om te voorkomen dat de heersende overtuiging te vanzelfsprekend als de juiste wordt gezien’.

Rowan Williams, oud-aartsbisschop van Canterbury

Inleiding

Olst-Wijhe is een prachtige gemeente om te wonen, te werken en vrije tijd door te brengen. Een gemeente met veel groen, veel ruimte en goede voorzieningen. Dat willen wij niet alleen voor onszelf houden, maar ook voor onze kinderen en de generaties na ons. Daar ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het gaat om de toekomst van iedereen.

Dat betekent ook dat wij onze inwoners serieus nemen. Zij praten mee en hun inbreng wordt meegewogen bij de besluitvorming. Betrokkenheid en wederzijds vertrouwen zijn daarvoor de basis. CDA Olst-Wijhe wil, als lokale politieke partij, samen met de inwoners oplossingen bedenken voor de problemen en uitdagingen. Het CDA is een partij van de samenleving. De gemeente is bij uitstek de plek om zo'n samenleving vorm te geven. Dichtbij en betrokken bij de lokale gemeenschap. Hiervoor is een nieuw sociaal contract nodig tussen gemeentebestuur en de samenleving van Olst-Wijhe. Dit kan alleen als iedereen in een vroeg stadium kan meepraten en echt wordt geluisterd. Het vraagt een omslag in denken, niet alleen van de politiek, maar ook van de burgers. De politiek moet daarin het goede voorbeeld geven. Wel vraagt het van iedereen een bewuste en betrokken bijdrage. Het CDA baseert zich voor het dagelijkse politieke handelen op zijn visie en uitgangspunten.

Visie en uitgangspunten CDA

Visie

In onze visie is ieder mens van waarde en komt ieder mens pas echt tot zijn recht in relatie tot anderen. Mensen zijn betrokken bij elkaar, de samenleving en de toekomst. Wij willen vooral een partij zijn die mensen verbindt. Wij hebben allemaal een persoonlijke verantwoordelijkheid voor een inclusieve samenleving, waarin ieder mens tot zijn of haar recht kan komen. In de christendemocratie gaat het om het zoeken van nieuwe wegen op basis van bestendige waarden. Als christendemocratische partij hebben wij de bijbel en de christelijke-sociale traditie als blijvende bronnen voor zingeving en inspiratie.

Uitgangspunten

1. **Gespreide verantwoordelijkheid** houdt in, dat politiek begint met de erkenning van het maatschappelijk initiatief. Dat vraagt om politici die vertrouwen geven aan initiatieven van inwoners. Wij redeneren altijd eerst vanuit de samenleving. De overheid, maar ook de markt, zijn instrumenten van de samenleving.
2. **Solidariteit** betekent dat we bereid zijn ons als samenleving in te zetten voor anderen. Wij zien veel positieve ontwikkelingen en initiatieven als het gaat om betrokkenheid bij mensen.
3. **Publieke gerechtigheid** houdt in, dat grondrechten en de democratische rechtsstaat de grondslag zijn voor democratische politiek. De overheid moet integer en betrouwbaar zijn, grenzen stellen en onrecht bestrijden.
4. **Rentmeesterschap** betekent dat we zorg dragen voor de natuur en de cultuur die we erfd van onze voorouders en die we overdragen aan volgende generaties. Daarvoor is creativiteit en innovatie nodig. Het betekent ook dat we zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld.

Mooie begrippen allemaal, maar wat betekent dit in de praktijk? In ons verkiezingsprogramma proberen we deze thema's in te vullen.

1. Woon- en leefomgeving

In Olst-Wijhe is het goed wonen: er is ruimte, er zijn veel recreatieve mogelijkheden en er is werk in de eigen gemeente, of in de nabijgelegen grotere kernen. Twee treinstations bevorderen de aantrekkelijkheid van wonen in onze dorpen. Niet voor niets neemt het aantal woningzoekenden ook in onze gemeente toe.

Helaas vinden starters steeds moeilijker een passende woning. Ouderen worden alleen bij zware zorgbehoefte opgenomen in een verpleeg- of verzorgingshuis. Dat vraagt om woningen die levensloopbestendig zijn en die zonder ingewikkelde aanpassingen geschikt zijn voor mensen met een (toenemende) lichamelijke beperking.

Het is belangrijk, dat er voldoende passende woningen zijn voor degenen, die willen kopen of huren.

CDA Olst-Wijhe kiest voor:

1.1 Bouwen en wonen

Samenwerking tussen alle betrokkenen, zoals gemeente, corporaties, ontwikkelaars en zorgaanbieders is daarbij van belang. Ouderen moeten bijvoorbeeld midden in de maatschappij kunnen blijven wonen. Door een grote diversiteit aan woningen te bevorderen en door bewoners bij de openbare ruimte te betrekken willen wij bouwen aan een duurzame samenleving.

De gemeente is proactief en kan enigszins sturend optreden door te zorgen voor een goede bereikbaarheid, aankleding van de woonomgeving, voldoende voorzieningen en door te variëren in grondprijzen. De gemeente neemt lokale initiatieven voor nieuwbouw serieus en faciliteert ze. Daarnaast zijn prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties van belang. Wij willen het percentage sociale huurwoningen verhogen naar 30 procent en zo de wachttijd voor huurwoningen verkorten. Ook moeten meer starterswoningen worden gebouwd. We kiezen voor gemengde woonvormen en buurten waar mensen van jong tot oud bij elkaar wonen en samen een woongemeenschap vormen. Nieuwbouw gebeurt met name in Olst, Wijhe, Wesepe en Boskamp. Bij nieuw te bouwen woningen willen wij, voor zover mogelijk voorrang, geven aan de eigen inwoners.

- Streven naar 30 procent sociale huurwoningen te bouwen
- Bouwen om wachttijd huurwoningen te verkorten
- Starterswoningen zowel in de koop- als in de sociale huursector
- Meer levensbestendige woningen en appartementen voor starters, senioren en mensen met een beperking. Dit doen we door bij nieuwbouw afspraken te maken met de ontwikkelaar
- Bevorderen van bouwen voor eigen inwoners
- Ruimte voor Tiny houses

1.2 Bouwen in onze dorpen

We bouwen in dorpen, waar aantoonbaar behoefte is aan woningen. Doordat de huishoudens steeds kleiner worden, neemt het aantal mensen per woning af. Als een dorp het inwonersaantal op peil wil houden, dan moeten er dus woningen bij komen. Voor alle duidelijkheid: dat kunnen nieuwe woningen zijn, maar ook door delen/splitsen van woningen, aanbouw, enzovoort kunnen extra wooneenheden ontstaan. In de buurtschappen blijft nieuwbouw mogelijk voor de eigen inwoners, zodat zij deel blijven uitmaken van de dorpsgemeenschap. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van de dorpen.

- Inbreiden gaat boven uitbreiding en inzet op vergroening
- Meer bouwen voor eigen inwoners
- Bouwen in kleine kernen voor behoud van de leefbaarheid

1.3 Duurzaam en circulair bouwen

Nieuwe woningen zijn energieneutraal. De gemeente adviseert via een energieloket en energiecoaches wie een woning willen bouwen of renoveren. Ook zijn er landelijke en plaatselijke subsidiemogelijkheden. In de toekomst moeten alle woningen energieneutraal zijn.

Circulair bouwen is in opkomst en belangrijk om te ontwikkelen.

Bij uit- en inbreidingen van dorpen zorgt de gemeente voor een aantrekkelijke woonomgeving. Dat betekent veel groen, energiezuinige straatverlichting, gescheiden rioolsystemen en voldoende mogelijkheden voor wateropvang/adaptie.

- Duurzaam en circulair bouwen
- Een actief energieloket
- Groene omgeving

1.4 Verkeer en openbaar vervoer

In het verkeer speelt openbaar vervoer een belangrijke rol. De intercitystations Olst en Wijhe bieden hoogwaardig vervoer en deze moeten wij behouden. Openbaar vervoer per lijnbus en buurtbus biedt een goede aanvulling. Met name voor ouderen is van deur-tot-deurvervoer service van belang.

Verkeer moet veilig zijn. Onveilige situaties moeten worden aangepakt. Op tal van plekken vinden nu aanpassingen plaats, zoals de aanleg van een fietstunnel onder het spoor in Olst.

De toenemende populariteit van e-bikes vragen om meer openbare laadpalen.

Het CDA is voorstander van de deeleconomie, het samen gebruiken van bijvoorbeeld fietsen, scooters en auto's. Goede bereikbaarheid stelt mensen in staat mee te doen in de samenleving. Op korte afstanden is de fiets een aantrekkelijk, schoon en gezond vervoermiddel. Wij kiezen voor een veilig en fijnmazig fietsnetwerk en het verdient aanbeveling nieuwe fietspaden breder aan te leggen.

- Bevorderen verkeersveiligheid
- Ruime aandacht voor fietsers
- Openbare laadpalen voor fietsers
- Delen vervoersmiddelen
- Nieuwe fietspaden verbreed aanleggen

2. Zorg en welzijn

Een relatief groot deel van het gemeentelijk budget gaat naar de Participatiewet (voorheen bijstand, sociale werkvoorziening WSW en jonggehandicapten), Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning, (welzijn, zoals huishoudelijke hulp, aanpassing woning, hulpmiddelen zoals scootmobielen en traplift). Nu druk staat op de begroting van de gemeente, wordt ook naar dit budget gekeken. Het CDA wil de minima ontzien. Onze voorkeur gaat uit naar stimulering en re-integratie (via de participatieladder). Is dat niet mogelijk, dan blijft een uitkering gerechtvaardigd. Daarbij willen wij meer ruimte geven om bij te verdienen naast de uitkering.

De huishoudelijke hulp in de Wmo willen wij voorbehouden aan mensen met lage inkomens. Om de Wmo betaalbaar te houden, willen wij een inkomenstoets invoeren voor de huishoudelijke hulp. Onze voorkeur gaat uit naar een lokale invulling van de Wmo-uitvoering

Voor sommige mensen is het moeilijk alle rekeningen te betalen. Wij kiezen voor preventie en vroegtijdige hulp, zodat zij tijdig kunnen bijsturen en blijven daarom 'Financiën de baas' ondersteunen. De voedselbank vervult nog steeds een goede rol. Zolang die noodzakelijk blijft, mag het voortbestaan niet in gevaar komen. Hier ligt, naast een taak van de gemeente, ook een verantwoordelijkheid voor de samenleving.

- Actief participatiebeleid
- Aandacht vragen om huishoudelijke hulp weer inkomensafhankelijk te maken (wegens overschrijden budget)

- Voedselbank ondersteunen
- Verkorting doorlooptijd Wmo-aanvraag

2.1 Jeugdzorg

Scholen kunnen problemen bij kinderen vroegtijdig zien. De communicatie tussen school, ouders en jeugdinstantie kan erger voorkomen, ook de gezinscoaches zijn daarvoor van groot belang. Zij kunnen veel vragen over zorg, welzijn, opvoeding en jeugdhulp opvangen zonder inschakeling van dure specialistische hulp. Het Centrum voor jeugd en gezin en de praktijkondersteuner artsen moeten we optimaal inzetten voor de jeugdzorg en daar dan ook in investeren, want in de jeugdzorg zijn preventie en vroegtijdig signaleren succesfactoren. De jeugdzorg moet passende zorg bieden: 'licht' waar het kan en 'zwaar' waar het moet. Regels (Wmo, jeugdzorg, zorgverzekeraars) en financiën mogen hierbij geen belemmering vormen. Wij zijn voor inkomensafhankelijke bijdragen in de jeugdzorg.

Huisartsen en praktijkondersteuners zijn een belangrijke bron voor hulp en verwijzing naar de jeugdzorg. Hun samenwerking is van groot belang voor de kwaliteit van de jeugdzorg.

- Speerpunt is preventie en zorgprofessionals de ruimte geven
- Maatwerk in de jeugdzorg, voldoende aanbod in de regio
- Optimale samenwerking van alle instanties

2.2 Mantelzorg

Mantelzorg is de zachte kracht in de zorg. Het is belangrijk bij de vraag naar professionele zorg goed te letten op het draagvermogen van de mantelzorger. Hierbij zijn signalen van directbetrokkenen en het bredere sociale vangnet enorm van belang. Verder moeten de dagopvang en zorg in de gemeente op orde zijn. Mantelzorgers krijgen daardoor een rustpunt.

- Rekening houden met het draagvermogen van mantelzorgers
- Voldoende aanbod van dagopvang en zorg
- Hulp bij administratieve verplichtingen
- Meer aandacht voor jeugdige mantelzorgers

2.3 Ouderenzorg

Het aantal senioren neemt in aantal toe. Velen van hen leveren een belangrijke bijdrage aan de samenleving. Zij zijn maatschappelijk actief en onmisbaar in het vrijwilligerswerk. De inbreng van hun kennis, ervaring en hun vrije tijd dragen bij aan een actieve en leefbare samenleving. Maar naast deze vitale ouderen zijn er anderen, die afhankelijk zijn van zorg en ondersteuning. Een goede zorg gaat uit van kwaliteit, passend bij op de individuele situatie en voor iedereen beschikbaar. Met veel aandacht voor preventie, versterking van wat ouderen zelf nog kunnen het versterken van de kracht van de ouderen zelf en persoonlijke aandacht. Het openbaar vervoer moet 'seniorenvriendelijk' zijn en de trottoirs moeten ook voor rollators en scootmobielen goed toegankelijk en veilig zijn.

- Benut de kwaliteiten van de senioren
- Periodiek overleg met ouderenbonden en seniorenorganisaties
- Maatwerk in zorgondersteuning
- Actief preventiebeleid
- Veilig en toegankelijke voor trottoirs voor rollator en scootmobiel
- Voldoende bankjes in de openbare ruimte
- Seniorvriendelijk openbaar vervoer

2.4 Iedereen doet mee

Wij maken ons sterk voor alle inwoners en vinden het belangrijk dat zij zich in de gemeente thuisvoelen. Maatschappelijk kunnen meedoen speelt hierin een belangrijke rol.

Verantwoordelijkheid nemen door betaalde of onbetaalde inzet voor de samenleving is vanzelfsprekend. Is dat niet mogelijk, dan willen wij het weer mogelijk maken. Initiatieven van inwoners, organisaties of bedrijven die hieraan bijdragen ondersteunen wij van harte. Bij het ondersteunen in het (weer) zelfredzaam krijgen en houden van mensen, kiezen wij voor een integrale aanpak, waarbij iemands leefwereld uitgangspunt is. Een goede samenwerking tussen betrokkenen is onmisbaar. Regels en protocollen mogen het proces niet belemmeren. Innovatieve sociale experimenten om mensen maatschappelijk actief te krijgen, juichen wij toe. Erkenning en waardering voor inzet voor de samenleving en de medemens vinden wij ook belangrijk.

- Maatschappelijke participatie voor iedereen
- Mens staat centraal, iedereen doet mee

3. Gezondheid

3.1 Integraal gezondheidsbeleid

Bij gezondheidsproblemen spelen vaak veel zaken een rol en die moeten dus aandacht krijgen. Hiervoor is samenwerking tussen sectoren in en buiten de volksgezondheid, dus een integraal gezondheidsbeleid, noodzakelijk.

Wij streven naar een omvattende aanpak rond gezondheid op de gebieden participatie, fysieke omgeving, gedrag en vaardigheden, preventie, zorg en sociale omgeving.

Bestrijding van eenzaamheid is zeer belangrijk. Uit de gezondheidsnota blijkt dat veel inwoners van 65 jaar en ouder eenzaamheid ervaren. Ook steeds meer jongeren voelen zich eenzaam. Aandacht voor eenzaamheid moet leiden tot een effectieve aanpak. Het is een samenlevingsprobleem, waarbij die samenleving kan helpen.

- Integrale aanpak gezondheidsbeleid
- Vormen van interdisciplinaire teams
- Ontschotten van geldstromen
- Bestrijding eenzaamheid speerpunt in gezondheidsbeleid

4. Onderwijs

We proberen tot een passend en hoogwaardig onderwijsaanbod te komen voor zoveel mogelijk leerlingen. Scholen maken steeds vaker gebruik van digitaal onderwijs en zieke kinderen, kinderen met een beperking of thuiszitters kunnen vanuit huis de lessen volgen. Wel is gebleken, dat fysieke ontmoetingen op één of andere manier noodzakelijk zijn. Wij kiezen daarom voor:

4.1 Een brede ontwikkeling

Kennis en vaardigheden zijn van groot belang om later volwaardig te functioneren in de maatschappij, maar de sociaal-emotionele ontwikkeling mag daarbij niet worden vergeten. Aan de gemeente de taak het gesprek hierover te stimuleren en te faciliteren.

4.2 Een veilige omgeving

Leerlingen moeten zich kunnen ontwikkelen in een veilige omgeving en er mogen geen kinderen worden buitengesloten. Dat geldt op school, maar ook op straat en bij verenigingen. De gemeente vervult hierbij een coördinerende rol, want voor een veilige omgeving voor onze kinderen moeten alle organisaties en niet te vergeten de gezinnen samen optrekken.

Daarnaast heeft de gemeente de taak samen met de schoolbesturen te zorgen voor veilige en gezonde schoolgebouwen.

4.3 Specifieke aandacht voor laaggeletterdheid

De dalende leesvaardigheid en toename van laaggeletterdheid is een punt van zorg. Vanaf het vroegste begin moet er aandacht zijn voor taalontwikkeling en taalachterstanden. Niet alleen bij kinderen, maar ook bij volwassenen. In samenwerking met alle betrokkenen, zoals scholen en GGD, proberen we ontwikkelingsachterstanden te voorkomen) en achterstanden te verkleinen. Met name de bibliotheek is steeds vaker een plek om te leren en te werken. Dat is goed voor ontwikkeling van de basisvaardigheden voor jong en oud. We hebben het dan over onder meer taal, digitale vaardigheden, rekenen, invullen van formulieren en voorlichting over gezondheid. De gemeente subsidieert dit werk. Kinderopvangorganisaties worden anders gefinancierd dan basisscholen. De gemeente zou graag zien, dat financieringsstromen worden samengevoegd, waardoor organisaties gemakkelijker kunnen samenwerken en eventueel fuseren. Dit bevordert een ononderbroken leerlijn en een 'onderwijsloopbaan' van 2,5 tot 16/17 jaar.

- Betere taal- en rekenontwikkeling
- Bundelen van financieringsstromen

4.4 Aandacht voor cultuur

Voor jeugdigen is het van belang in aanraking te komen met allerlei culturele uitingen, zodat zij voor hun ontspanning een passende keus kunnen maken en toekomstige generaties kunnen blijven genieten van ons rijke culturele leven. Dat betekent dat we met name culturele vorming tot 18 jaar subsidiëren. Specifieke aandacht geven we aan jongeren, die door omstandigheden van huis uit niet kennismaken met allerlei culturele uitingen.

- Bevordering cultuur en culturele vorming

4.5 Afname van schoolverzuim

Vanuit gespreide verantwoordelijkheid vinden wij dat iedereen een unieke bijdrage mag en kan leveren aan de samenleving. Gelukkig gebeurt al veel op dit terrein, maar iedere schoolverlater of regelmatige verzuimer is er één en daarom willen wij extra inspanning om de problemen van schoolverzuim en voortijdige schoolverlaters op te lossen. Een individuele benadering, maatwerk en creativiteit zijn daarbij nodig, plus een behoorlijke portie doorzettingsvermogen.

- Beleid op schoolverzuim, maatwerk

5. Omgevingsvisie

In 2022 wordt de Omgevingswet van kracht. Hiervoor stelt de gemeente een omgevingsvisie op, waarin zij integraal omgevingsbeleid voert en met en voor de samenleving keuzes maakt. Die keuzes hebben niet alleen ruimtelijke, maar ook sociale en economische gevolgen. Voor ons is in deze visie gezondheid een leidend principe. Dat betekent dat bij richtingen en keuzes voor wonen, werken, leven en recreëren altijd eerst wordt gekeken naar de effecten op de gezondheid van onze inwoners. Met de omgevingsvisie wil het CDA een gezonde woon- en leefomgeving behouden en versterken.

- Gezondheid leidend principe bij ontwikkelingen in leefomgeving (Omgevingswet)

5.1 Evenwichtige ontwikkeling buitengebied

Ons landelijke gebied is rustig, ruim en vooral groen. De komende jaren krijgt dat gebied meer functies; denk aan opwekking van elektriciteit en natuurontwikkeling. Wij willen dat agrarische mogelijkheden worden benut en streven naar een goede balans tussen natuur, wonen en recreatie. Wij zijn trots op de boeren en het landelijk gebied. Natuur is belangrijk, we genieten er allemaal van. Tegelijkertijd moeten de boeren hun bedrijf kunnen uitoefenen. Door de stikstofproblematiek zijn gebiedsgerichte processen opgestart, ook in onze regio. Wij denken dat die ook nuttig zijn voor andere

opgaven, zoals energie en de ontwikkeling van de agrarische sector. Wij willen samen met de agrarische sector een totaalvisie opstellen voor het buitengebied van Olst-Wijhe.

- Gebiedsgerichte processen integraal inzetten voor alle opgaven in buitengebied
- Visie maken voor het buitengebied, samen met agrarische sector en anderen

5.2 Vitale kernen, verenigingen en gemeenschappen

Wij geloven in de kracht van het lokale en bovenal de gemeenschap. Inwoners en organisaties zetten zich volop in voor hun leefomgeving (naoberschap). Uitvloeisels hiervan zijn de Salland Deal, energieneutrale kernen, Land van Waarde, Salland Loont en activiteiten van stichting Kostbaar Salland. Al deze initiatieven hebben gemeen, dat ze worden gedragen door de gemeenschap en ze dragen bij aan behoud en ontwikkeling van leefbaarheid, duurzaamheid en biodiversiteit. Wij steunen deze initiatieven en samenwerkingen.

- Steun aan Salland Deal, energieneutrale kernen, Land van Waarde, Salland Loont en Kostbaar Salland
- Steun aan verenigingen

5.3 Versterking kernkwaliteiten

Wij zetten in op behoud en versterking van kernkwaliteiten. Die zien wij in de rustige, geluidsarme gebieden, landschappelijke ruimte, schone lucht. De pracht van de afwisselende groene omgeving met bossen, landgoederen, akkers, IJssel en rivierenlandschap. Om dit te bereiken moet bij gebiedsontwikkelingen de kernkwaliteitenladder worden gebruikt. Die maakt de gewenste gebiedsontwikkeling inzichtelijk en onderbouwt aanpassingen. Deze ladder telt drie treden: versterking gebiedseigen landschappelijke kenmerken, versterking volksgezondheid en versterking sociale cohesie.

- Behoud en versterking kernkwaliteiten buitengebied
- In winkelgebieden willen wij in overleg met belanghebbenden oplossingsgericht kijken naar beleving, gebruik en verkeersveiligheid. Het initiatief om de Langstraat in Wijhe autovrij te maken wordt hierbij betrokken
- Het burgerinitiatief 'Olst mooier aan de IJssel' ondersteunen wij, evenals de ontwikkelingen aan de Loswal in Wijhe. Wij hopen dat de Boskamp haar vitaliteit kan versterken door het centrum opnieuw in te richten
- Voorzieningen moeten in lijn met het aantal inwoners meegroeien
- Het opstellen van een kerkvisie. Het is belangrijk dat het kerkgebouw een goede sociale functie blijft houden
- Per kern een visie/plan opstellen als vervolg op de dorpsontwikkelingsplannen. De kern stelt dit plan in principe zelf op en het wordt in vijf jaar uitgevoerd

6. Duurzame samenleving

6.1 Integrale aanpak duurzaamheid

De energietransitie en verduurzaming zijn urgent. Duurzaamheid begint thuis, in de eigen leefstijl en leefomgeving. Wij werken aan een duurzame economie met ruimte voor lokaal ondernemerschap. Hier liggen uitdagingen, ook op het gebied van werkgelegenheid en scholing. De verduurzaming moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. Met een groene en schone leefomgeving, investeringen in schone energie en een lagere CO₂-uitstoot dragen we bij aan de doelen van Parijs en Glasgow. Dit lukt alleen met hulp van landelijke (stimulerings)maatregelen.

Alleen als verduurzaming betaalbaar en te overzien is voor inwoners, ontstaat draagvlak. Zij moeten vooraf worden betrokken bij belangrijke besluiten. Samenwerking en draagvlak zijn de sleutelwoorden. Duurzaamheidsdoelen kunnen alleen slagen door een integrale benadering. De lusten en lasten van het klimaatbeleid moeten eerlijk worden verdeeld.

Het tegengaan van opwarming van de aarde is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven, organisaties en gemeente. Integrale aanpak is de sleutel tot succes. Dus geen eenzijdige focus op grootschalige opwekking. Daarom vinden wij het belangrijk dat een geactualiseerde duurzaamheidsvisie breed in beeld brengt waar kansen liggen voor besparen, opwekken, beter verdelen, benutten en opslaan van energie. Kansen benutten om lokaal opgewekte energie ook lokaal af te zetten. Mogelijkheden scheppen voor monomestvergisting. Ook bij het hoogwaterbeschermingsprogramma in onze gemeente willen wij bij energieopwekking en -opslag uitgaan van bestaande infrastructuur en meervoudig ruimtegebruik.

Ook bedrijven moeten aan de slag met verduurzaming. We stimuleren samenwerkingen op bedrijventerreinen om energieneutraal te worden.

Wij willen een langetermijnvisie voor een groene economie. Die ruimte geeft aan innovatie, investeringen, financiële prikkels, samenwerking en het delen van baten. Dat zorgt voor vergroting en behoud van draagvlak.

- Integrale benadering duurzaamheidsvraagstukken
- Inzetten op samenspraak en maximaal draagvlak
- Eerlijke verdeling lusten en lasten
- Actualisering duurzaamheidsvisie
- Kansen voor monomestvergisting benutten
- Ondersteuning van duurzaamheidsinitiatieven
- Steun voor koolstofboeren (meer groenbemesting, meer vruchtwisseling, minder ploegen)
- Energieopwekking en opslag bij het hoogwaterbeschermingsprogramma benutten-
- Streven naar groene economie

6.2 Warmtetransitie

Uiterlijk in 2050 moeten onze huizen van het aardgas af. Goed isoleren is een eerste stap. Het overstappen op andere warmtebronnen moet voor iedereen betaalbaar en mogelijk zijn. Inwoners praten en denken mee over de uitvoering per wijk. Bij de uitvoering moeten maatwerk en persoonlijke aandacht vooropstaan.

- Warmtetransitie voor iedereen betaalbaar en haalbaar
- Wijkuitvoering gebeurt in samenspraak met inwoners, ondernemers en andere gebruikers

6.3 Energietransitie

Kleinschalige energieopwekking

Door slim combineren van functies en ruimte leggen we de basis voor kleinschalige energieopwekking. Zo dragen we bij aan de nationale klimaatdoelen. Hierbij hanteren wij een volgorde van 'zon op het dak', daarna kleinschalige zonneweides en windmolens op eigen (agrarisch) bouwvlak. Duurzame energie moet integraal worden meegenomen bij werken aan de infrastructuur (zoals dijkverzwaring) en bij nieuwbouw.

Wij willen eerst alle kleinschalige energieopwekkingsmiddelen benutten en pas daarna aanvullen met grootschalige opwekking. Dat voorkomt onder meer, dat schaarse gronden en unieke landschappen onnodig worden opgeofferd voor energieopwekking.

Om de energietransitie uit te voeren is vergroting van de netcapaciteit een vereiste.

- Energieopwekking door inzet op kleinschalig en slimme combinaties van functies en ruimte
- Eerst zon op het dak, landbouwgronden en natuurgebieden worden zoveel mogelijk ontzien
- Landgoederenzones en cultuurhistorische gebieden uitsluiten van grootschalige energieopwekking

Grootschalige opwekking

Kleinschalige energietransitie is niet voldoende. Voor een grootschaliger aanpak is draagvlak nodig. Vaak komt energieopwekking de samenleving als geheel ten goede, maar zorgt zij lokaal voor overlast. Wij willen een eerlijke verdeling van lusten en lasten en zetten in op maximale invloed en deelname

van onze inwoners. Dit begint met goed informeren en gebruikmaken van de lokale expertise. Kleinschalige lokale energiecoöperaties en lokale bedrijven worden hierbij betrokken. Daarnaast willen we dat onze inwoners als eerste financieel kunnen deelnemen en we streven naar minimaal 51 procent lokaal eigendom.

Schaarse landbouwgronden moeten niet onnodig worden gevuld met zonnepanelen. Wij volgen de zonneladder door eerst kleinschalige mogelijkheden te benutten en dan pas grootschalige initiatieven te ontwikkelen. Initiatiefnemers van grootschalige zonnevelden moeten aantonen dat er geen andere opties dan zon op veld zijn.

- Inwonersparticipatie
- Eerlijke verdeling van lasten en lusten
- Aantoonbare onderbouwing met zonneladder bij grootschalige zoninitiatieven
- Bij regionale energiestrategie (RES) is lokale autonomie bepalend

6.4 Windturbines

Bij energieopwekking door windturbines staat voorop, dat deze de gezondheid niet mogen schaden. Daarom moet in het omgevingsplan de adviesnorm van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor windturbinegeluid van maximaal 42 dB worden opgenomen. Daarnaast moet de afstand tussen turbines en woningen minimaal tienmaal de ashoogte van de turbine bedragen. Ook moet bij ontwikkeling van windturbines worden gelet op gezondheidseffecten voor omwonenden. Dat kan bijvoorbeeld door een nulmeting en jaarlijkse evaluaties. Worden mogelijk schadelijke effecten zichtbaar, dan moeten de turbines worden stilgelegd.

- WHO-adviesnorm 42 dB windturbinegeluid in omgevingsplan
- Minimale afstand turbines tot woningen in omgevingsplan
- Nulmeting gezondheid voorwaarde windturbineontwikkeling
- Stilleggen windturbines bij schade voor gezondheid voorwaarde bij windturbineontwikkeling
- Stimuleren kleine windmolens op agrarische erven, tiphoogte naar 35 meter (nu 25 meter)

6.5 Vliegveld Teuge en Lelystad Airport

We houden de vinger aan de pols bij de ontwikkelingen rond vliegveld Teuge. Dit kan leiden tot extra geluidshinder.

Wij vinden het nog steeds noodzakelijk dat duidelijk wordt welke effecten de geluidsoverlast en fijnstofniveaus van Lelystad Airport hebben. Verslechtering van de situatie is niet acceptabel. Wij trekken in dit dossier samen op met andere gemeenten en de provincie Overijssel.

- Aandacht houden voor ongewenste ontwikkelingen bij vliegveld Teuge en Lelystad Airport

7. Economie

Een bloeiende gemeente kan niet zonder ondernemers. Zij scheppen banen, zorgen voor opleidingen en voor een positieve reuring in een dorp. Ondernemers worden door het CDA serieus genomen en moeten de ruimte krijgen. Olst-Wijhe moet werkenden in de gemeente en haar ondernemers volop laten meedenken over kansen en mogelijkheden.

Wij kiezen daarom voor:

7.1 Ondernemersklimaat:

- Goed bereikbare en veilige bedrijfsterreinen
- Ondernemersloket als centraal aanspreekpunt voor vergunningsaanvragen en voor kansen en vragen. Een ondernemer hoeft niet meer te 'zoeken' naar de juiste ambtenaar
- Een gemeente, die in samenwerking met alle betrokkenen werk maakt van thema's als leegstand, aantrekkelijke groene en schone openbare ruimtes en veiligheid

- Waar samenwerking tussen ondernemers niet van de grond komt, moet de gemeente initiëren/stimuleren ter versterking van het ondernemersklimaat
- Ruimte voor lokaal gewortelde bedrijven, zodat ze kunnen uitbreiden. Dit is goed voor de vitaliteit van buurten, wijken en dorpen
- Stimulering van samenwerking op bedrijventerreinen om energieneutraal te worden. De gemeente moet meebetalen aan onderzoeken als energiescans en haalbaarheidsstudies
- Snel internet, ook in Welsum en Marle en hun buitengebied

7.2 Werkgelegenheid:

- Bevordering van regionale samenwerking in regio Zwolle
- Goede (en praktische) opleidingsmogelijkheden, leerbedrijven
- Maximale inzet ter voorkoming van werkloosheid. Werk biedt zingeving, sociale contacten en inkomen
- Mensen in de bijstand helpen we met een lokale basisbaan om werkervaring en contacten op te doen en makkelijk door te stromen naar een reguliere baan
- Zorgen dat scholieren kennismaken met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zo doen jongeren ervaring op over het werken in een (vrijwilligers)organisatie

7.3 Agrarische sector

Wij willen bloeiende agrarische bedrijven voor nu en de toekomst. De landbouwsector is een van de meest innovatieve sectoren in ons land. Dat geldt ook ten aanzien de landbouwbedrijven in onze gemeente. De sector is van groot belang voor onze gemeente en ons buitengebied. De energietransitie, stikstofproblematiek en woningbouw zorgen voor toenemende druk op de ruimte in het buitengebied. Om hier evenwichtig mee om te gaan moet er een visie komen voor het buitengebied met als doel een toekomst voor duurzame landbouw in combinatie met een vitaal platteland. Een landbouw die voedsel en energie produceert, CO₂ en mineralen vastlegt, en het landschap koestert.

Wij zien ook verbreding van activiteiten op en rond het boerenerf, zoals boerderijverkoop, toerisme, zorg en educatie. Juist de mix van intensieve en extensieve bedrijven, of gespecialiseerde en gemengde bedrijven willen wij behouden zodat iedere ondernemer op zijn eigen wijze zijn bedrijf kan uitvoeren. Uiteraard zijn landelijke wetten en regels daarbij leidend, maar die regelgeving is veel te complex. Lokaal wordt de ruimtelijke ordening vormgegeven en daarop kunnen wij sturen. Boeren zijn een belangrijk deel van de oplossingen die nodig zijn in het buitengebied. De agrarische sector is volop in beweging en dat vraagt om heldere kaders gericht op maatwerk.

Een toekomstgericht beleid zorgt ook voor een inkomensbeleid dat de boeren perspectief biedt en coninuiteit.

- Integrale visie op het buitengebied samen met alle betrokkenen ontwikkelen
- De sector informeren over lokale en provinciale subsidies

8. Sport, recreatie en cultuur

8.1 Sport en beweging

Bewegen vinden we heel belangrijk, als ontspanning en als voorwaarde voor een gezond leven. Bewegen hoeft niet hetzelfde te zijn als sporten. Aanbod van laagdrempelige sport- en bewegingsactiviteiten in de wijk vinden wij belangrijk. Evenals een groene leefomgeving die uitnodigt om te wandelen of fietsen, met sporttoestellen die iedereen kan gebruiken. Daarnaast vinden wij dat ieder kind moet kunnen meedoen met een sportactiviteit. We willen dit stimuleren door de combinatiefunctionaris te behouden en de faciliteiten van de sportverenigingen op peil te houden. We ondersteunen verenigingen graag in vormen van samenwerking en bij het gezamenlijk en meervoudig breder gebruik van accommodaties.

Accommodaties voor ontmoeting, verbinding en vereniging zijn onmisbaar. Denk aan buurthuizen, verenigingsgebouwen en het Holstohus, enzovoort als belangrijke plekken. Locaties waar mensen elkaar ontmoeten en initiatieven of activiteiten kunnen ontplooiën zijn onmisbaar voor sociale samenhang en leefbaarheid. Op basis van dit uitgangspunt blijven we investeren in maatschappelijk vastgoed in onze gemeente.

- We moeten voldoende bewegen
- Iedereen moet een sport kunnen beoefenen
- We steunen initiatieven en ontwikkelingen die bijdragen aan toekomstbestendigheid van sportverenigingen en sportaccommodaties, besturen ontlasten en sportaanbod op peil houden

8.2 Cultuurhistorisch erfgoed

We zijn zuinig op cultuurhistorisch erfgoed als drager van de historie en identiteit van Olst-Wijhe. Denk aan landgoederen en cultuurhistorische gebieden. Bovendien is het erfgoed een visitekaartje voor bezoekers van onze regio. Wij hechten daarbij in het bijzonder waarde aan religieus en agrarisch erfgoed en aan de streektaal. Het is belangrijk dat monumenten, kunstwerken, archieven, historische documenten en boeken voor komende generaties bewaard blijven. De bibliotheek en erfgoedinstellingen als de historische verenigingen van Olst en Wijhe, de stichting IJssellinie en de IJsseltheaterfietstocht verdienen onze steun.

- Geen aantasting landgoederen en cultuurhistorische gebieden door windmolens en zonneweiden
- Historische verenigingen, erfgoed
- Bibliotheek ook voor ontmoeting en (digi)taalontwikkeling

8.3 Kunst en cultuur

Bezig zijn met kunst en cultuur biedt mensen mogelijkheden vorm te geven aan hoe ze in de wereld staan, aan hun relatie met anderen en met de samenleving. Het draagt bij aan de persoonlijke ontplooiing en verbindt mensen. Wij vinden het belangrijk dat scholen voldoende aandacht besteden aan muziek en kunstzinnige ontwikkeling. Kunst en cultuur binden mensen. Initiatieven voor cultuurparticipatie en 'samen kunst maken' ondersteunen wij dan ook.

- Bevorderen kunst en cultuur

8.4 Recreatie

Olst-Wijhe is een aantrekkelijke gemeente, niet alleen om te wonen en te werken, maar ook om vrije tijd door te brengen. Recreatie en toerisme kunnen daarin een nog grotere rol spelen. Onze cultuur- en landgoederen, ruimte en rust, fiets- en wandelmogelijkheden bieden veel mogelijkheden voor recreatie. Dat willen we blijven ontwikkelen.

- Benutten van onze natuurlijke omgeving voor recreatie

9. Dienstbare overheid

9.1 Bestuur en financiën

Een sterke gemeente vraagt om een sterk bestuur met visie en ambitie. Wij zijn bereid de komende raadsperiode deel te nemen aan een coalitie met een goed programma. Wij verwachten van gemeentebestuurders visie en ambitie, gezagvol optreden, ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en het loslaten van gemeentelijke taken als dat voordelig en verantwoord is. Een sterk gemeentebestuur zorgt voor solide financiën, lage lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Wij willen duurzaam omgaan met onze financiële middelen.

We staan voor transparantie, dus vinden het belangrijk dat inwoners inzicht hebben in inkomsten en uitgaven van het voorgaande en komende jaar. De onroerendzaakbelasting (OZB) en andere

gemeentelasten stijgen bij voorkeur niet harder dan de inflatie. Wij zijn er niet voor, de rekening naar toekomstige generaties door te schuiven.

Voor ons 'huishouden' is de gemeente voor ongeveer driekwart afhankelijk van het rijk (Gemeentefonds). Het overige geld komt voornamelijk uit OZB en legesheffing. Een nijpende financiële kwestie is, dat het rijk structureel tekortschiet in volledige financiering van de taken die het aan de gemeente heeft toebedeeld. Wij spreken het rijk, ook via de VNG en eigen partij, continu aan over een oplossing van dit probleem.

- De gemeente zorgt voor een transparant financieel beleid.
- Druk op kabinet voor een eerlijke financiering van de uitvoeringstaken
- Voor de OZB is de inflatie leidraad

9.2 Burgerparticipatie

Wij willen inwoners meer betrekken bij toekomstig beleid. Dat doen wij bij voorkeur via een burgerinitiatief. Dat betekent een lokaal initiatief, gedragen door inwoners, zoals Welzorgsum of de stichting Noordmanshoek. Dergelijke initiatieven komen van de inwoners zelf en passen bij lokale wensen. Juist het CDA stelt initiatieven uit de samenleving op prijs, want wij zijn bij uitstek de partij die gelooft in de kracht van de samenleving.

- Een andere mogelijkheid is een burgerberaad. In zo'n beraad mag een aantal willekeurig gekozen inwoners meedenken over beleid of uitvoeringszaken. Door inwoners te laten meedenken en hun adviezen bindend te laten zijn, ontstaat betrokkenheid en draagvlak voor maatregelen. Dit kan voor sommige vraagstukken een oplossing zijn. Vooral bij grote thema's is dit een goede aanpak
- Waarderen burgerinitiatieven
- Instellen burgerberaad

9.3 Dienstverlening

Erkenning van initiatieven vanuit de bewoners is belangrijk. Mensen, dorpen, verenigingen, scholen, kerken, zorginstellingen en bedrijven leveren allemaal hun aandeel aan de samenleving. Wij vinden dat de gemeente vertrouwen moet geven aan mensen en organisaties om te doen waar ze goed in zijn. Vertrouwen moet ook wederzijds zijn; de gemeentelijke overheid krijgt het vertrouwen om te doen waar zij goed in is. Bij initiatieven is de gemeente faciliterend en stimulerend en in andere situaties is het de gemeente die initieert en regisseert. Het is belangrijk dat burgemeester en wethouders betrokkenheid tonen bij lokale initiatieven. Weten wat er speelt. Meedenken, vlot reageren, soepele vergunningsverlening en af en toe eens langskomen doen wonderen.

Voorwaarden voor een goede dienstverlening:

- Goede digitale toegankelijkheid
- Laagdrempelige en fysieke toegankelijkheid, vooral voor wie moeite hebben met lezen en schrijven en/of niet voldoende 'computervaardig' zijn
- Betrouwbaar, vlot en doeltreffend. De menselijke maat is leidend. Na brieven en mails volgt uiterlijk binnen veertien dagen een ontvangstbevestiging
- De gemeente gaat de dialoog aan met inwoners en bedrijven
- Toegankelijk gemeentelijk loket voor initiatieven uit de dorpen
- Energietransitie met aandacht voor ontwikkeling van dorpscoöperaties